

CELKOVÉ HODNOCENÍ

Finanční sektor v ČR procházel v období od jara 2015 z hlediska finanční stability příznivým vývojem. Systémová rizika se vyvíjela v souladu s předpoklady a závěry loňské Zprávy o finanční stabilitě a zůstávají ve všech oblastech pouze potenciální. Souhrnný makrobezpečnostní barometr¹ ukazuje, že meziročně došlo k posílení již tak vysoké odolnosti sektoru vůči možným nepříznivým šokům. K tomu přispěl zejména nárůst kapitálové přiměřenosti, příznivý vývoj likvidity a pozitivní změny v řízení rizik ze strany finančních institucí. Pokud jde o potenciální zdroje rizik pro finanční stabilitu v budoucnosti, souhrnný makrobezpečnostní barometr indikuje zvýšení cyklických rizik a velmi mírný nárůst rizik strukturálního charakteru. Na zvýšení cyklických rizik se podílelo oživení poptávky po úvěrech a uvolňování úvěrových standardů, mimořádně nízká úroveň úrokových sazeb z úvěrů, růst cen nemovitostí, další snížení výnosů kvalitních aktiv či pokles úrokových marží a rizikových přírážek. Zvýšila se potenciální rizika pramenící z globálního prostředí. ČNB průběžně reaguje na nárůst cyklických rizik nastavováním příslušných nástrojů. Velmi mírné zvýšení strukturálních rizik je dáno především prohloubením splatnostní transformace vkladů a úvěrů v bankovním sektoru a zvyšujícím se podílem nerezidentů na trhu domácích státních dluhopisů.

VÝVOJ V ROCE 2015 A V PRVNÍM ČTVRTLETÍ ROKU 2016

V eurozóně zůstal v roce 2015 hospodářský růst slabý a v jednotlivých členských zemích rozdílný. V posledním čtvrtletí loňského roku došlo ke zpomalení růstu HDP také v USA a řadě dalších vyspělých ekonomik včetně asijských, což se odrazilo ve zhoršení výhledů pro letošní rok. Česká ekonomika v roce 2015 naopak pokračovala v robustním hospodářském růstu. K tomu přispěla kombinace domácích faktorů, přičemž v oblasti

Hospodářské oživení vyspělých ekonomik zůstává křehké

¹ Schéma v agregované podobě zachycuje vývoj celkové situace v českém finančním sektoru z makrobezpečnostního hlediska. Schéma je v souladu s odbornou literaturou v oblasti makrobezpečnostní politiky rozděleno do dvou základních okruhů. První popisuje aktuální míru odolnosti finančního sektoru, tj. jeho schopnost absorbovat šoky pramenící z potenciálních rizik (pozice více vpravo značí nižší schopnost absorpce). Tento okruh má vzadhlaví charakter, neboť změna v aktuální míře odolnosti finančního sektoru je dána skutečným vývojem. Druhý okruh je naopak vpředhlaví, neboť hodnotí sílu potenciálních zdrojů rizik pro finanční stabilitu v budoucnosti (pozice více vpravo značí vyšší úroveň rizika). Zdroje rizik v tomto okruhu jsou dále rozděleny na faktory související s vývojem finančního cyklu a na faktory strukturálního rázu. Šipky naznačují posun v období od dubna 2015 do dubna 2016, tj. od vydání předchozí Zprávy o finanční stabilitě. Souhrnný barometr odráží bilanci hodnocení jednotlivých faktorů obsažených v podrobném makrobezpečnostním barometru (část 4.1 této Zprávy) a vyhodnocení dalších indikátorů finanční stability.

hospodářské politiky to byly uvolněné měnové podmínky i zvýšená dynamika vládních investic.

V roce 2015 došlo k poklesu tempa růstu HDP a k přehodnocení výhledů pro následující dva roky směrem dolů v části rozvíjejících se ekonomik. To se společně s očekáváním nárůstu sazeb na amerických trzích odrazilo ve značném odlivu kapitálu z některých rozvíjejících se zemí. Zadluženost soukromého i veřejného sektoru řady rozvíjejících se ekonomik se nadále zvyšuje. Nezanedbatelnou část tohoto dluhu tvoří závazky v cizí měně, což společně s nízkými cenami komodit a zpomalením hospodářského růstu vytváří tlak na důležitá odvětví ekonomiky.

ECB přistoupila koncem roku 2015 a počátkem roku 2016 k dalšímu snížení měnověpolitických sazeb a rozšíření programu kvantitativního uvolňování v obavě z prohloubení deflačních tlaků. Americký Fed naopak v prosinci 2015 zvýšil měnověpolitické sazby v odezvě na robustní data z reálné ekonomiky. Ve zpřísňování měnových podmínek však na dalších zasedáních nepokračoval. Měnověpolitické sazby ČNB se od listopadu 2012 nacházejí na úrovni „technické nuly“ a od listopadu 2013 ČNB používá kurz koruny jako další nástroj uvolňování měnových podmínek. Bankovní rada ČNB na svém letošním květnovém jednání potvrdila závazek intervenovat v případě potřeby na devizovém trhu na oslabení kurzu tak, aby udržovala kurz koruny vůči euru poblíž hladiny 27 korun za euro. Konstatovala, že ČNB neukončí používání kurzu jako nástroje měnové politiky dříve než v roce 2017. Je připravena, pokud by mělo dojít k systematickému poklesu inflačních očekávání projevujícím se ve vývoji nominálních veličin, zejména mezd, posunout hladinu kurzového závazku na slabší úroveň.

Uvolněné měnové a finanční podmínky v kombinaci s oživením české ekonomiky se promítly i do podmínek a aktivity na domácím finančním trhu. Výsledkem je posun finančního cyklu do fáze výraznějšího oživení. Celkový objem bankovních úvěrů soukromému sektoru se v loňském roce meziročně zvýšil téměř o 6 %, přičemž tempo jejich růstu zrychlovalo. Ve druhé polovině loňského roku rostly úvěry bank na bydlení více než 7% tempem a úvěry podnikům téměř 10% tempem. V celoevropském měřítku se tempo růstu úvěrů domácnostem a nefinančním podnikům v ČR řadí mezi čtyři nejvyšší.

Sektor nefinančních podniků jako celek zaznamenal v roce 2015 další nárůst výkonnosti i ziskovosti. To se projevilo ve snížení podílu úvěrů se selháním i v mírném poklesu úvěrového rizika sektoru měřeného 12měsíční mírou defaultu. Expozice vůči subjektům z odvětví energetiky a vůči nejmenším podnikům však nadále vykazují zvýšenou rizikovost. Poptávka nefinančních podniků po bankovních úvěrech se v roce 2015 značně zvýšila. V prvním čtvrtletí letošního roku došlo k částečnému zvolnění dynamiky. Vysoká tempa růstu si však udržely dlouhodobější investiční úvěry. Z hlediska struktury financování došlo v roce 2015 k zastavení rostoucího podílu dluhopisového financování na celkových zdrojích sektoru.

Hospodářský růst v rozvíjejících se ekonomikách zpomaluje

Měnová politika centrálních bank zůstává vysoce uvolněná

Uvolnění měnových a finančních podmínek přispívá k růstu úvěrů

Situace podnikového sektoru se dále zlepšila, i přes rostoucí dynamiku bankovních úvěrů zůstává zadlužení sektoru relativně nízké

**Prostředí velmi nízkých úrokových sazeb
přispívá ke zvyšování zadluženosti obyvatelstva**

V roce 2015 došlo k více než 20% meziročnímu nárůstu objemu nově poskytnutých úvěrů domácnostem (očištěných o refixace a refinancování). Tento trend pokračoval i v prvním čtvrtletí 2016. Na nárůstu se podílely všechny typy úvěrů, včetně spotřebitelských úvěrů. I přes výrazné zlepšení situace na trhu práce tak zůstalo tempo růstu celkových úvěrů domácnostem v roce 2015 vyšší než tempo růstu jejich příjmů, což se odrazilo v dalším nárůstu zadluženosti. Vyšší zadluženost se začala projevovat v čistém úrokovém zatížení domácností, které se z pohledu ročních úhrnů ke konci roku 2015 zvýšilo. Úvěrové riziko vyjádřené 12měsíční mírou defaultu zůstává ve všech segmentech na stále relativně nízké úrovni.

**Ceny rezidenčních i komerčních nemovitostí
pokračovaly v růstu**

Ceny nemovitostí v ČR se v roce 2015 zvyšovaly podobně jako v řadě jiných evropských zemí. Realizační ceny bytů se zvýšily meziročně o necelých 5 %. Metodika využívaná ČNB hodnotí ceny bytů ke konci loňského roku jako mírně převyšující úroveň, která odpovídá vývoji fundamentálních faktorů. Vývoj cen bytů v Praze je charakterizován rychlejším růstem cen nabídkových než skutečně realizovaných. V důsledku dalšího poklesu úrokových sazeb z úvěrů na bydlení se zároveň zvyšovala dostupnost úvěrů a vnímaná výhodnost koupě bytu financované na úvěr. V souladu s globálním vývojem na trzích komerčních nemovitostí se v průběhu roku dále snížily požadované výnosy v prémiovém segmentu domácího trhu. Objem realizovaných transakcí setrval na poměrně vysoké úrovni blízké roku 2007. Zesílená výstavba se u kancelářských nemovitostí odráží v relativně vysoké míře neobsazenosti.

Vývoj domácího finančního sektoru byl příznivý

Vývoj českého finančního sektoru byl v roce 2015 příznivý. Výkonnost bankovního sektoru byla pozitivně ovlivněna silným oživením ekonomické aktivity. To se promítlo ve zvýšení ziskovosti, udržení vysoké kapitalizace a příznivé likvidity. Objem vkladů navzdory pokračujícímu poklesu vkladových úrokových sazeb nadále vzrostl. Domácí bankovní sektor je dlouhodobě nezávislý na zahraničních zdrojích financování. Pojišťovny jsou dobře kapitálově vybaveny a většina z nich udržuje stabilní ziskovost i v současném období nízkých úrokových sazeb. Dynamicky se rozvíjí investiční fondy. Sektor fondů penzijních společností zůstává stabilní. Po zrušení druhého pilíře spoří účastníci v tradičních transformovaných a nových účastnických fondech, které mohou mít rizikovější profil.

**RIZIKA PRO FINANČNÍ STABILITU A HODNOCENÍ ODOLNOSTI
FINANČNÍHO SEKTORU****Hlavními zdroji rizik jsou křehkost světové
ekonomiky...**

Jedním z klíčových zdrojů rizik pro finanční stabilitu ve vyspělých zemích je nejistota ohledně pokračování ekonomického oživení. V eurozóně ji posiluje nedokončený proces stabilizace bilancí bank. V průběhu letošního roku se tato nejistota začala zvyšovat v důsledku zhoršení výhledu hospodářského růstu v části rozvíjejících se ekonomik. Slabá globální poptávka vytváří protiinflační tlaky. Centrální banky na rizika pro cenovou stabilitu reagují udržováním vysoce uvolněné měnové politiky či jejím dalším uvolňováním.

**... a s ní související prostředí velmi nízkých
úrokových sazeb**

Mimořádně nízké úrokové sazby na jedné straně podporují domácí poptávku a dosahování cíle cenové stability. Vytváří však zároveň podněty

pro banky i další typy finančních institucí umisťovat zdroje do aktiv s rizikovějším profilem se záměrem udržet existující ziskovost či dosáhnout její stanovené cílové hodnoty. Prostředkem k tomu bývají „měkčí“ podmínky při poskytování úvěrů. Obdobně se může zvyšovat ochota akceptovat vyšší riziko na straně klientů finančních institucí. Vnímaná výhodnost nízkých úrokových sazeb z úvěrů může výrazně zvýšit zájem domácností i podniků o nové úvěry. Důsledkem může být nadměrný růst úvěrů poskytovaných s nedostatečně obezřetnými standardy a potenciálně neudržitelné zvyšování cen aktiv.

Snížování hladiny tržních úrokových sazeb a výnosů finančních aktiv působí i v ČR přímo na příjmy a ziskovost finančních institucí. U bank k tomu může docházet zejména prostřednictvím snižování úrokových marží. Další výrazný pokles marží z nových úvěrů v ČR je s výjimkou spotřebitelských úvěrů málo pravděpodobný. Přesto je v nejbližších letech nezbytné předpokládat negativní dopad vývoje úrokových marží do příjmů a ziskovosti domácích bank. To může nepříznivě ovlivnit jejich schopnost posilovat kapitálovou přiměřenost. Hospodaření bank, ale i pojišťoven či fondů penzijních společností mohou v delším horizontu také negativně ovlivňovat velmi nízké až záporné výnosy státních dluhopisů a jiných kvalitních aktiv.

Vedlejším efektem měnových politik ECB a ČNB je rostoucí zájem zahraničních investorů o státní dluhopisy emitované v české koruně, který stlačuje výnosy domácích státních dluhopisů i v delších splatnostech do záporných hodnot. Tento vývoj se stává pro domácí finanční sektor potenciálním zdrojem zranitelnosti zejména v souvislosti s úrokovým rizikem. Vyšší prodeje českých státních dluhopisů ze strany zahraničních investorů v kombinaci s nízkou tržní likviditou by se mohly projevit zvýšenou tržní volatilitou a případně i významným poklesem jejich cen. Přetrvávající nabídka státních dluhopisů se záporným výnosem by navíc mohla domácí finanční instituce vytěsňovat z tohoto trhu a motivovat je k nákupu rizikovějších aktiv.

Kombinace mimořádně nízkých úrokových sazeb a snadné dostupnosti úvěrů na bydlení vytváří podmínky pro růst cen rezidenčních nemovitostí nad úroveň odpovídající vývoji fundamentálních faktorů. Zdrojem tohoto rizika je rychlý růst nových hypotečních úvěrů podporovaný klesajícími úrokovými sazbami. Po očištění celkového objemu nových hypotečních úvěrů o refixované a refinancované úvěry došlo v roce 2015 k meziročnímu nárůstu skutečně nových hypotečních úvěrů včetně navýšení o cca 30 %. V prvním čtvrtletí letošního roku se tempo jejich růstu udržovalo kolem 20 %.

ČNB vydala v červnu 2015 Doporučení k řízení rizik spojených s poskytováním retailových úvěrů zajištěných rezidenční nemovitostí zaměřené proti potenciálnímu nárůstu rizik v oblasti nových úvěrů zajištěných rezidenční nemovitostí. Doporučení stanovilo kvantitativní limity ukazatele LTV i kvalitativní kritéria pro obezřetné poskytování těchto úvěrů. ČNB vyhodnotila na základě podrobných údajů za druhou polovinu roku 2015 vývoj rizikovitosti nových úvěrů a dodržování kvantitativních i kvalitativních kritérií z Doporučení. Z vyhodnocení vyplývá, že na agregátní úrovni jsou limity

Nízké úrokové sazby vytváří tlaky na ziskovost finanční institucí

Vývoj na trhu českých státních dluhopisů se odráží ve změně struktury rizik

Riziko výraznějšího nadhodnocení cen domácích nemovitostí se zvýšilo

Část nových hypotečních úvěrů má zvýšené rizikové charakteristiky...

pro hodnoty LTV převážně dodržovány. Některé instituce však poskytují část nových úvěrů s LTV nad 100 % a stejně tak překračují limit 10 % objemu nově poskytnutých úvěrů s LTV mezi 90 a 100 %. Srovnání dynamik cen nemovitostí, průměrné výše úvěrů a průměrné hodnoty zástav naznačuje, že zavedení Doporučení mohlo vést v některých případech k účelovému navýšení odhadů zástavních hodnot.

... týkající se zejména schopnosti klienta splácet úvěr v nepříznivé ekonomické situaci

Značnou uvolněnost úvěrových standardů dokumentují indikátory potenciální schopnosti klienta splácet úvěr z vlastních zdrojů ve zhoršené ekonomické situaci. Řada nových úvěrů je poskytována s poměrně vysokými hodnotami ukazatele LTI (poměr výše úvěru a čistého ročního příjmu) nebo DSTI (poměr měsíční splátky úvěru a čistého měsíčního příjmu). Zároveň mají tyto úvěry často vysoké hodnoty LTV nebo jsou poskytnuty žadatelům s relativně nízkými příjmy. V případě šoků ve formě nárůstu úrokových sazeb nebo poklesu příjmů by se nemalý počet dlužníků mohl dostat do problémů se splácením.

Zvyšuje se také riziko expozic vůči trhu komerčních nemovitostí

Nízké výnosy z alternativních investic a přebytek likvidity vedou k nárůstu poptávky po tuzemských komerčních nemovitostech ze strany domácích i zahraničních investorů. Vzhledem k signálům o zvýšené aktivitě na trhu komerčních nemovitostí a rychle rostoucímu objemu úvěrů podnikům v oblasti nemovitostí přistoupila ČNB k realizaci výběrových šetření ohledně nových úvěrů zajištěných komerční nemovitostí poskytnutých od druhé poloviny roku 2014. Podle získaných údajů se objem nových úvěrů v této kategorii ve druhé polovině loňského roku meziročně zvýšil o 17 %. Největší meziroční nárůst byl zaznamenán u úvěrů na investice do kancelářských nemovitostí. ČNB považuje za potenciální riziko skutečnost, že úvěry s vysokou hodnotou LTV jsou v řadě případů poskytnuty s nízkým krytím dluhové služby příjmy z nemovitosti. Případný pokles cen nemovitostí doprovázený poklesem příjmů v jednotlivých segmentech by se tak mohl projevit zvýšenou mírou selhání a současně také nižší výtěžností při následné realizaci zástav. V případě neobsazení nově dokončených ploch, příp. získání nižšího než plánovaného nájemného, se může zhoršit kvalita úvěrů developerům.

Bankovní sektor zůstává vysoce odolný, úvěrové riziko se snížilo, zvyšuje se ale úrokové riziko

Úvěrové riziko, které je rozhodujícím zdrojem potenciálních ztrát v domácím finančním sektoru, se snížilo. Zlepšila se rovněž struktura úvěrů se selháním, což se ale odrazilo i ve snížení jejich krytí opravnými položkami. Bankami vytvořené opravné položky se nicméně na agregátní úrovni jeví jako dostatečné pro krytí stávající úrovně očekávané ztrátovosti ze selhání. V obezřetnosti bank při krytí úvěrů se selháním však existují napříč sektorem významné rozdíly. Rizikové váhy zůstávají u hlavních úvěrových portfolií stabilní. Úrokové riziko se naopak vzhledem k vývoji na dluhopisových trzích potenciálně zvyšuje.

Propojenost mezi finančními institucemi nedoznala zásadních změn, strukturální složka systémového rizika zůstává nízká

Vývoj finančních aktiv a pasiv tvořících jednotlivé vazby mezi institucemi ve finančním sektoru nenaznačuje významné změny v míře jejich vzájemného propojení. Riziko přenosu finančního napětí mezi jednotlivými segmenty v případě nepříznivého vývoje zůstává nízké. Propojenost uvnitř bankovního sektoru se mírně snížila, a riziko mezibankovní náklady tak pokleslo. Rizika náklady tlumí i výrazná likviditní rezerva bankovního sektoru. Strukturální složka systémového rizika i přes

stabilní míru propojenosti mírně vzrostla. Podílelo se na tom zejména prohloubení splatnostní transformace vkladů a úvěrů bank a rostoucí držba státních dluhopisů nerezidenty. I přesto však strukturální složka systémového rizika zůstává nízká.

Odolnost domácího finančního systému byla hodnocena pomocí zátěžových testů bank a penzijních společností za použití alternativních scénářů ekonomického vývoje. *Základní scénář* vychází z květnové prognózy ČNB a představuje vývoj, který ČNB považuje za nejpravděpodobnější. *Nepříznivý scénář*, jehož pravděpodobnost je naopak velmi nízká, předpokládá silnou recesi a propad ekonomiky do hluboké deflace. Nepříznivá ekonomická situace se projeví vyčerpáním finančních rezerv jak domácností, tak nefinančních podniků a zapříčiní výrazné zhoršení jejich schopnosti splácet dříve přijaté závazky. To způsobí bankovnímu sektoru značné úvěrové ztráty. Tento scénář je v citlivostních analýzách doplněn o další šoky, např. o odpisy pohledávek za zadluženými zeměmi EU, ztráty z operačního rizika nebo pád největších dlužníků každé banky. *Nepříznivý scénář* rovněž předpokládá výrazný nárůst výnosů státních dluhopisů, v jehož důsledku vzniknou u finančních institucí ztráty z titulu tržního rizika. Případná korekce úrokových rozpětí a cen aktiv směrem vzhůru tak zesiluje důležitost kvalitního řízení úrokového rizika.

Výsledky provedených zátěžových testů dokládají, že bankovní sektor zůstává vysoce odolný vůči scénářům nepříznivého vývoje. Zatímco *Základní scénář* předpokládá stagnaci úvěrového rizika, naplnění *Nepříznivého scénáře* by znamenalo mimo jiné více než ztrojnásobení úvěrových ztrát bankovního sektoru na tříletém horizontu testů. Bankovní sektor však disponuje vysokým kapitálovým polštářem, který umožňuje absorbovat výrazné negativní šoky a udržet celkovou kapitálovou přiměřenost sektoru dostatečně nad regulačním minimem 8 % i v případě takto nepříznivého scénáře. Bankovní sektor vykazuje vysokou odolnost i vůči krátkodobému likviditnímu riziku. V zátěžovém testu dosáhl ukazatel LCR agregátní hodnoty 191 %, což vysoce převyšuje nyní požadovaných 70 %. Všechny banky by plnily i nejvyšší regulační hodnotu 100 %, která bude požadována od roku 2018. Sektor penzijních společností zůstává citlivý vůči růstu výnosů držených cenných papírů. Penzijní společnosti by proto měly obezřetně posuzovat velikost dopadu možného nárůstu úrokových sazeb a z toho vyplývajícího poklesu cen držených dluhových cenných papírů.

MAKROOBEZŘETNOSTNÍ POLITIKA

Při nastavování sazby proticyklické kapitálové rezervy ČNB posuzuje vývoj úvěrové dynamiky a dalších indikátorů finančního cyklu s cílem zajistit konzistenci kapitálových rezerv s možnými ztrátami, kterým může být bankovní sektor jako celek vystaven v budoucnosti. ČNB reagovala na posun domácího finančního cyklu do fáze výraznějšího oživení v prosinci 2015 stanovením sazby proticyklické kapitálové rezervy ve výši 0,5 % z expozic umístěných v ČR s platností od ledna 2017. I v letošním roce česká ekonomika pokračuje v růstové fázi finančního cyklu, kterou charakterizuje rychlý růst úvěrů v řadě úvěrových segmentů, zvyšování zadlužení domácností v poměru k jejich příjmům a růst cen rezidenčních

Domácí finanční systém byl v zátěžových testech vystaven velmi nepříznivému vývoji spojenému s děletrvajícím recesí

Banky jsou dle provedených zátěžových testů vysoce odolné, penzijní společnosti však vykazují vyšší citlivost na úrokové riziko

Česká ekonomika pokračuje v růstové fázi finančního cyklu, sazbu proticyklické kapitálové rezervy je možno prozatím ponechat na stávající úrovni 0,5 %

nemovitostí. Od posledního rozhodnutí o nastavení sazby proticyklické rezervy v březnu 2016 nicméně nedošlo ve vývoji cyklických rizik k výrazné změně značící nárůst systémového rizika. Proto je možno tuto sazbu prozatím ponechat na stávající úrovni 0,5 %. V případě pokračování rychlé úvěrové dynamiky, dalšího uvolňování úvěrových standardů a růstu investičního optimismu však ČNB bude připravena sazbu této rezervy dále zvyšovat.

Výrazně uvolněné standardy při poskytování úvěrů na bydlení vyžadují makroobezřetnostní reakci ČNB

ČNB nehodnotí vývoj v oblasti úvěrů na bydlení jako akutní přehřívání trhu vedoucí k bezprostředním rizikům pro finanční stabilitu. Úvěrové standardy však považuje za výrazně uvolněné. U některých institucí identifikuje přijímání vyšších rizik. Jedná se zejména o poskytování nových úvěrů se souběžně vysokými hodnotami ukazatelů LTV, LTI a DSTI. Domácnosti s tímto typem úvěrů jsou značně citlivé na potenciální příjmový a úrokový šok. Klesající úrokové sazby z nových úvěrů přitom nemusí zvyšovat dostupnost bydlení, neboť růst cen nemovitostí se zároveň odráží ve výši úvěrů nezbytných pro financování jejich nákupu. Tato situace vyžaduje makroobezřetnostní reakci ČNB.

ČNB zpřísňuje některé parametry svého Doporučení pro poskytování úvěrů zajištěných rezidenční nemovitostí

ČNB přistupuje ke zpřísnění svého Doporučení k řízení rizik spojených s poskytováním retailových úvěrů zajištěných rezidenční nemovitostí zejména ve směru snížení maximálních hodnot LTV. Dosavadní maximální limit LTV ve výši 100 % bude snížen od 1. 10. 2016 na 95 % a od 1. 4. 2017 na 90 %. Stávající doporučený limit 10 % z objemu nově poskytnutých úvěrů v rozmezí hodnot LTV 90–100 % se od 1. 10. 2016 změní na 10 % z objemu nově poskytnutých úvěrů v rozmezí hodnot LTV 85–95 %. Následně se od 1. 4. 2017 limit stanoví na 15 % z objemu nově poskytnutých úvěrů v rozmezí hodnot LTV 80–90 %. ČNB dále institucím nově doporučuje, aby za využití všech dostupných informací identifikovaly, zda úvěr slouží k financování vlastnického bydlení, nebo k nákupu nemovitosti jako investice. Pokud u žádosti o úvěr investičního typu shledají souběh charakteristik s vyšší úrovní rizikovosti, měly by uplatňovat LTV v maximální výši 60 %. V případě, že by domácí trh nemovitostí v dalším období vykazoval rostoucí známky přehřívání, ČNB by podmínky dále zpřísnila a případně by využila další nástroje dané legislativou.

Zvýšenou pozornost bude ČNB věnovat postupům bank při stanovení hodnoty zajištění

Vzhledem k existenci rizika „změkčení“ standardů při stanovení hodnoty zajištění v návaznosti na vydané Doporučení se bude ČNB zabývat postupy při stanovení hodnoty zajištění u jednotlivých institucí jak z hlediska interních metodik, tak praxe.

ČNB bude usilovat o legislativní zakotvení pravomoci stanovit rizikové parametry úvěrů na bydlení

ČNB bude zároveň usilovat v souladu s doporučeními ESRB o legislativní zakotvení pravomocí ČNB stanovovat rizikové parametry úvěrů na bydlení. Jejich obsahem je možnost stanovit závazné limity LTV, LTI, DSTI a případně dalších rizikových parametrů u úvěrů na bydlení. Pravomoci by umožnily ČNB účinně reagovat na vznikající rizika, která mohou pro finanční instituce i spotřebitele vznikat z přílišného rozvolňování úvěrových standardů. Alternativou by byla razantní opatření v oblasti kapitálu institucí, která by mohla být z národohospodářského hlediska nákladnější.

ČNB od roku 2015 uplatňuje interní metodiku určenou k přezkumu a vyhodnocování rizika systémové koncentrace svrchovaných expozic v rámci Píliře 2. Jedním z důvodů je významný podíl českých státních dluhopisů na aktivech domácích bank. Ten se v období od března 2015 do března 2016 snížil ze 14 % na 11 %. V případě, že by toto riziko nebylo domácími úvěrovými institucemi dostatečně ošetřeno, ČNB by jim mohla na základě vytvořené metodiky stanovit dodatečný kapitálový požadavek. ČNB považuje expozici vůči českému vládnímu dluhu za systémově významnou, a to i přes její dílčí meziroční pokles. ČNB proto provedla zátěžový test českých veřejných financí. Jeho výsledky indikují, že současná fiskální situace v ČR nepředstavuje hrozbu pro finanční stabilitu domácího bankovního sektoru. ČNB proto nebude u domácích úvěrových institucí na horizontu tří let uplatňovat dodatečné kapitálové požadavky.

Robustní kapitálová přiměřenost je podmínkou pro udržení vysoké důvěry veřejnosti a investorů ve stabilitu českého bankovního i celého finančního sektoru. Obzvláště důležité je zachování dostatečných kapitálových rezerv u těch bank, které jsou vzhledem ke svému postavení a charakteru systémově významné. Těmto bankám předepisuje ČNB kapitálovou rezervu ke krytí systémového rizika. ČNB má ze zákona povinnost alespoň jednou za dva roky nastavení této sazby přezkoumat. ČNB proto posoudila míru systémové významnosti domácích bank podle údajů z roku 2015. Na základě výsledků tohoto posouzení bude v průběhu letošního roku informovat příslušné banky a relevantní orgány o potvrzení stávající sazby kapitálové rezervy ke krytí systémového rizika, o úpravě této sazby nebo o stanovení sazby této rezervy pro banky, které dosud neměly povinnost tuto rezervu vytvářet.

Obecnou prioritou ČNB pro oblast regulace v dalších letech jsou stabilizace regulatorního rámce EU a posílení možnosti národních autorit reagovat včas a adekvátně na zdroje systémových rizik. Aktivita ČNB v oblasti regulace se odvíjí od skutečnosti, že návrhy nové regulace v EU nejsou vždy vytvářeny s ohledem na charakteristiky finančních sektorů mimo země eurozóny, a nemusí proto zohledňovat podmínky v poměrně malém a konzervativně orientovaném domácím finančním sektoru. Jedním z příkladů je směrnice o zřízení rámce pro ozdravení a restrukturalizaci (BRRD), obzvláště nastavení minimálního požadavku na výši způsobilých závazků (MREL). ČNB proto aktivně působila v diskusi o parametrech tohoto nástroje. Vzhledem k tomu, že výklad legislativy a standardů není dosud v EU zcela sjednocený, zůstává budoucí nastavení MREL pro domácí bankovní sektor potenciálním rizikem.

ČNB nebude s ohledem na příznivé výsledky zátěžového testu českých veřejných financí uplatňovat dodatečné kapitálové požadavky ke krytí rizika koncentrace svrchovaných expozic

ČNB věnuje pozornost rizikům spojeným s působením systémově významných institucí

ČNB považuje za prioritu stabilizaci regulatorního rámce v EU, rizika nadále spatřuje ve směrnici BRRD, zejména v nastavení požadavku na MREL